

Minden tanulmányi szaknak — departement — külön igazgatója van, aki a szakjában kívánatos tantervi változtatások iránt javaslatot tehes és aki vezeti a maga tárgyát tanító többi tanárokat. Gondoskodásának főleg az új tanerőkre kell kiterjeszkednie. Megmagyarázza nekik az iskola tantervét és óráik sűrű látogatásával győződik meg arról, hogy a tantervet lelkiismeretesen meg is valósítják-e. Ha az új tanárnak még kevés a gyakorlata, tanácsokat ad neki a tanítás vezetésére vonatkozólag. Legalább havonként egyszer aztán az egy tárgyat tanítók összejönnek az illető tanulmányiszakra vonatkozó kérdések megbeszélése céljából.

A tanulmányi igazgatónak tudomást kell szerezni minden pedagógiai reformról és törekvésről, hogy iskolájában ép oly jól tanítsák az ő tárgyát, mint bárhol másutt. Evégből részt kell vennie a különböző tanáregyesületek gyűlésein, hogy ott iskoláját képviselje. Mindezekért a rendes tanári fizetésnél jóval nagyobb díjazásban van része és tanítási kötelezettsége is csak kb. $\frac{2}{3}$ része a rendes kötelezettségnek. Viszont ahhoz, hogy ilyen állásba jusson valaki, ahhoz hosszabb-rövidebb tanári gyakorlatot kívánnak, amely után megfelelő vizsgálatot kell tennie. Hasonló feltételek mellett nők is lehetnek közép fokú leányiskolák tanulmányi igazgatói. (*La Revue de l'Enseignement des Sciences* No. 48.).

*

A térkép az iskolában. Nem új dolog, hogy a földrajz tanításában szerepet kap a térkép, nemcsak abban a formában, hogy a tanuló előtt áll a föld valamely részének térképe, amikor annak a föld-darabnak földrajzi jellemvonásaival, jelenségeivel kell megismerkednie. Régóta igyekeznek a tanulót is térképek rajzolásába bevonni. Ez a térképrajzolás eleinte bizony csak lelketlen másolás volt, amelynek alig volt más feladata, mint hogy az emlékezetbe vésést támogassa. Az utóbbi évtizedekben a forgalom és közlekedés rohamos fejlődése a földrajz iránt fokozottabb érdeklődést keltett és úgyszólván minden művelt embernek szükségletévé vált, hogy a térképeken el tudjon igazodni. A térképrajzolás és térképolvasás az iskolában is kezdett egészségesebb mederbe terelődni, úgyhogy a tanulók nagy kedvvel üzik ott, ahol kellő vezetésben van részük. A haladás első lépése volt nyomtatott térképvázlatok alkalmazása. Franciaországban azonban újabb haladást lehet észlelni, amint *I.-Mc. Tourneur* a *Revue Universitaire* 6—8. számaiban írja. A nyomtatott térképvázlat úgyis csak nagyon kevés célra használható, mert léptéke, vetítésmódja, fokhálózata természetesen csak egyféle lehet. Már pedig minden kartografiai feladat megkívánja, hogy ezeket az elemeket a különös cél-

nak megfelelően előre megválasszuk. Ez a cél valami földrajzi tény kifejezése, probléma felállítása, vagy állítás bebizonyítása.

Nincsen olyan földrajzi tény, amelyet könnyű lenne kifejezni, ha elemzés és indukciokutatás járul hozzá; a térképrajzolás finom eljárások kiválogatását és alkalmazását kívánja, de ezen eljárások és szimbolikus jelek oly nagyszámúak és oly könnyen hozzáférhetők, hogy az iskolai térképrajzolást nagyon meg lehet könnyíteni. A térképrajzolás nemcsak a régi követelményeket elégíti ki ilyen alakjában, hanem amellet nagy a nevelő hatása és rendkívüli mértékben hozzájárul a földrajz megértéséhez és megkedveléséhez.

Különösen jó hatást vár *Tourneur* a térképrajzolástól, ha azt a módszert alkalmazza, hogy ugyanazon földrajzi kérdéshez a térképrajzolás feladatok egész sorát fűzi, amelyek közül minden tanuló maga választja ki a neki megfelelőt és azt oldja meg. A magaválasztotta tárgyon nagy kedvvel dolgoznak a gyermekek, ez növeli önbizalmukat és sok dolgot megértenek, amire nem kerülhetett volna sor, ha mindenki egy feladatot oldana meg. A tanár nem irányítja, csak támogatja munkájukat, közben pedig alkalma nyílik arra, hogy alaposan megismerje tanítványát, amint a tanítványokat is az ilyen munka tanítja önismeretre.

A térképrajzolásból természetesen legközvetlenebbül a földrajzra és a földrajzi oktatásra háramlanak előnyök, de a földrajz központi helyzetéből és sokszoros kapcsolataiból következőleg támogatást nyernek a természettudományok és a nevelés általában is. A tudománynak vagy nevelésnek minden ténye, elmélete, módszere, a mely a földi környezettel való kapcsolat elvét tartalmazza, kartografiaiilag leírható. *Tourneur* pl. részletesen kimutatja, minő kapcsolatai vannak a térképrajzolásnak a matematikával.

★

A francia leányok középiskolája. A középfokú leányoktatás nagyon nem elégíti ki azokat a franciákat, akik komolyan gondolkoznak a kérdésen és a legtöbb bajokat a *Revue Universitaire* októberi füzetében foglalja össze *Crouzet* asszony. Amikor a leányok középiskoláját szervezték, nemcsak arra vigyáztak, hogy tudományos színvonala jóval alatta maradjon a fiúk középiskolájánál, hanem, mintegy teljesen érdektelenítették. Tanítószemélyzetet nem kaptak megfelelőt, hanem ideiglenesen berendezték az iskolát úgy, ahogy lehetett. Azóta 30 év telt el és még mindig az az ideiglenes állapot áll fenn. Milyen változtatások lennének szükségesek már most? Először is ezt a gyakorlatiasnak tervezett iskolát még gyakorlatiasabbá, nőiesebbé kellene tenni: főzőháztartási tanfolyamot kell berendezni